

פרשת חקת

פרק י"ט

א. וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן, לֵאמֹר:

ב. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר, דִּבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיהָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה, אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל: זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, כְּתַב רִש"י "כתב בה חוקה, לומר גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה" מדוע הוצרך לומר זאת

וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ, מִה נִרְמָז בזה שכתוב "אליך" _____
אֲדוּמָה תְּמִימָה, בְּכָל מְקוֹם "תמימה" פירושו שאין בה מום, מדוע כאן א"א לפרש כך _____
אֵלָּא מִה הַפִּירוּשׁ "תמימה" _____

ג. וַנִּתְּתָם אֵתָּה, אֶל אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן, וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה, וְשַׁחַט אֹתָהּ לִפְנֵי: אֱלֹעֶזֶר, מדוע פרה זו נעשתה ע"י אלעזר _____
אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה, כִּמְהָ מַחֲנוֹת יֵשׁ _____ וּמַחוּץ לַאֲיִזָּה מַחֲנֶה הוּא מוֹצִיאָהּ _____
וְשַׁחַט אֹתָהּ לִפְנֵי, מִי יִכּוֹל לַשַּׁחֲטָה _____ וּמִה פִּירוּשׁ "לפניו" _____

ד. וַלָּקַח אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן מִדָּמָה בָּאֶצְבָּעוֹ, וְהִזָּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִדָּמָה, שִׁבְעַת פְּעָמִים: וְהִזָּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד, הָאֵם זֶה נַעֲשֶׂה בַתּוֹךְ הָעֹזֶרֶה _____ אֵלָּא כִּי־צִד הִיָּה עוֹשֶׂה זֹאת _____

ה. וְשָׂרָף אֶת הַפָּרָה לְעֵינָיו, אֶת עֹרָהּ וְאֶת בְּשָׂרָהּ וְאֶת דָּמָהּ, עַל פְּרִשָּׁה, יִשְׂרָף: ו. וַלָּקַח הַכֹּהֵן, עֵץ אֲרָז וְאֹזֹב וְשָׁנִי תוֹלָעֵת, וְהִשְׁלִיךְ אֶל תּוֹךְ שֹׂרַפַּת הַפָּרָה: ז. וְכֶבֶס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן, וְרִחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם, וְאַחֵר יָבֹוא אֶל הַמַּחֲנֶה, וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד הָעֶרֶב: אֶל הַמַּחֲנֶה, מֵאִיזָה מַחֲנֶה הוּא מִשְׁתַּלַּח _____ וְאֵלּוֹ טִמְאִים מִשְׁתַּלְּחִים יוֹתֵר _____
וְאַחֵר יָבֹוא אֶל הַמַּחֲנֶה, וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד הָעֶרֶב, כְּתַב רִש"י 'סרסוהו ודרשהו', דהיינו שצריכים להפוך את סדר התיבות בפסוק איך צריך להיות כתוב _____
מִדּוּעַ לֹא יִתְּכֵן לַפֶּרֶשׁ כַּפְּשׁוּטוֹ _____

ח. וְהִשְׂרָף אֹתָהּ, וְכֶבֶס בְּגָדָיו בַּמַּיִם, וְרִחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם, וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב: ט. וְאַסַּף אִישׁ טְהוֹר אֶת אֶפֶר הַפָּרָה, וְהִנִּיחַ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמְקוֹם טְהוֹר, וְהִיתָה לְעֵדֻת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת, לְמִי נִדָּה חֲטָאת הוּא: וְהִנִּיחַ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה, כְּתַב רִש"י שאפר הפרה היה מתחלק לג' חלקים.

מה היו עושים עם כל אחד מהג' חלקים

חלק א'	היכן הניחו אותו	ולמה היה משמש
חלק ב'		
חלק ג'		

המשך פרשת חקת פרק י"ט

למי נדה, מה הוא לשון "נדה" _____
 חטאת הוא, הרי אינה באה לכפר על עוון, א"כ ע"ש מה היא נקראת "חטאת" _____
 לפי פשוטו _____ לפי מדרשו _____
 י. וכִּבֶּס הָאִסָּף אֶת אֶפֶר הַפָּרָה אֶת בְּגָדָיו, וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב, וְהִיָּתָה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְלָגֵר הָגֵר בְּתוֹכָם, לְחֻקֹּת עוֹלָם:
 יא. הַנִּגְעַת בְּמֹת לְכָל נֶפֶשׁ אָדָם, וְטָמֵא שְׁבַעַת יָמִים:
 יב. הוּא יִתְחַטֵּא בּוֹ, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר, וְאִם לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, לֹא יִטְהַר:
 הוּא יִתְחַטֵּא בּוֹ, פָּרָה הִיא נִקְבָּה, לִפְיָ"ז עַל מַה קָּאִי "בּוֹ" _____
 יג. כָּל הַנִּגְעַת בְּמֹת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת, וְלֹא יִתְחַטֵּא וּנִכְנַס אֶל הַמִּשְׁכָּן בְּטוֹמְאוֹתוֹ, אֶת מִשְׁכַּן ה' טָמֵא, וְנִקְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל,
 כִּי מִי נִדָּה לֹא זָרַק עָלָיו טָמֵא יְהִיָּה, עוֹד (עֲדִיין) טָמְאָתוֹ בּוֹ:
 בְּמֹת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת, מִכָּאן לַמִּדּוּ ב' דִּינִים:

הדינים הנלמדים

מה זה בא ללמדנו	באר את הדין הנלמד
במת בנפש האדם	אִי־הָיָה מִתְחַטֵּא אֶת־כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם
במת בנפש האדם	וְהָיָה הַשְּׁלִישִׁי וְהַשְּׁבִיעִי יִטְהַר

את משכן ה' טָמֵא, ע"י מה טימאו _____
 עוד טומאתו בו, מה זה בא ללמדנו _____
 יד. זאת הַתּוֹרָה, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהָל, כָּל הַבָּא אֶל הָאֶהָל, וְכָל אֲשֶׁר בְּאֶהָל, יִטָּמֵא שְׁבַעַת יָמִים:
 כָּל הַבָּא אֶל הָאֶהָל, מִי שֶׁנִּכְנַס לָאֶהָל לְאַחֵר שֶׁהוֹצִיאוֹ אֶת הַמֶּת מִתּוֹכוֹ, הָאִם הוּא טָמֵא אוֹ טָהוֹר _____
 ומה הכוונה "כל הבא אל האוהל" _____
 טו. וְכָל כָּלִי פְתוּחַ, אֲשֶׁר אֵין צָמִיד פְּתִיל עָלָיו, טָמֵא הוּא:
 וכל כלי פתוח, באיזה כלי מדובר _____ מדיכן הוא נטמא _____
 ולכן, האם הוא נטמא באהל המת: כשיש עליו צמיד פתיל _____ כשאין עליו צמיד פתיל _____
 אין צמיד פתיל עָלָיו, היינו שאין הכיסוי מחובר לכלי, באר לשון "פתיל" _____
 טז. וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע עַל פְּנֵי הַשִּׁנָּה, בְּחֶלֶל חֶרֶב (באדם שנהרג ע"י חרב), אוֹ בְּמֶת (שמת מעצמו), אוֹ בְּעֶצֶם אָדָם, אוֹ בְּקֶבֶר, יִטָּמֵא שְׁבַעַת יָמִים:
 על פני השדה, רבותינו דרשו, לרבות גולל ודופק ("גולל" היינו כיסוי הארון, ו"דופק" היינו הדף בצד הארון, שהגולל דופק עליו)
 לאיזה דין נתרבו "גולל ודופק" _____
 ולפי פשוטו, מה בא "על פני השדה" לומר _____
 סדר הטהרה מטומאת מת:
 יז. וְלָקְחוּ לְטָמֵא מִגִּזְרֵי שְׂרִפְתַּת הַחֲטָאֹת, וְנָתַן עָלָיו מִיַּם חַיִּים (מי מעיין), אֶל כָּלִי:
 יח. וְלָקַח אֶזּוֹב וְטָבַל בְּמִיִּם אִישׁ טָהוֹר, וְהִזָּה עַל הָאֶהָל וְעַל כָּל הַבָּלִים, וְעַל הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם, וְעַל הַנִּגְעַת, בְּעֶצֶם אוֹ בְּחֶלֶל, אוֹ בְּמֶת, אוֹ בְּקֶבֶר:
 יט. וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְחִטָּאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרַחֲצֵה בַּמַּיִם, וְיָטְהַר בָּעֶרֶב:
 וחטאו ביום השביעי, מדוע התורה קוראת להזאת יום השביעי "חטאו" _____

המשך פרשת חקת פרק י"ט

כ. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וַיִּכְנַס לַמִּקְדָּשׁ, וַיִּנְכַּרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקִּהָל, כִּי אֶת מִקְדָּשׁ ה' טִמָּא, מִי נִדָּה לֹא זֶרֶק עָלָיו, טִמָּא הוּא: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִטְמָא וְגו', בַּמָּה שׁוֹנֶה פֶסוּק זֶה מֵהַנֶּאמָר לַעֲלֹל בַּפֶּסוּק י"ג.

ו"ל הגמ' במסכת שבועות (דף טז:). דתניא ר' אלעזר אומר, אם נאמר "משכן", למה נאמר "מקדש", ואם נאמר "מקדש", למה נאמר "משכן".
ומשני: אילו נאמר משכן ולא נאמר מקדש, הייתי אומר, על משכן יהא חייב שהרי משוח בשמן המשחה, ועל מקדש לא יהא חייב.
ואם נאמר מקדש ולא נאמר משכן, הייתי אומר על מקדש יהא חייב שהרי קדושתו קדושת עולם, ועל משכן לא יהא חייב, לכך נאמר "משכן", לכך נאמר "מקדש".

כא. וְהִיתָה לָהֶם לְחֻקֹּת עוֹלָם, וּמִזֶּה מִי הַנִּדָּה יִכְבֹּס בְּגָדָיו, וְהִנֵּגַע בְּמֵי הַנִּדָּה. יִטְמָא עַד הָעֶרֶב:

ומזה מי הנדה, האם המזה טמא או טהור

אלא על מי בא הפסוק לומר שהוא טמא _____ ומדוע כתוב "ומזה"

והנוגע וגו' יטמא, בַּמָּה שׁוֹנֶה דִּין הַנוֹגֵעַ בְּמֵי חֻטְאת, מִדִּין הַנוֹשֵׂא מִי חֻטְאת

כב. וְכָל אִשָּׁר יִגַּע בּוֹ הַטִּמָּא (וכל דבר שהטמא נגע בו), יִטְמָא, וְהִנֵּפֶשׁ הַנֶּנֶגֶת, תִּטְמָא עַד הָעֶרֶב: (פ)

וכל אשר יגע בו הטמא, איזה טמא

והנפש הנוגעת, במי

הטמא עד הערב, איזו דרגת טומאה יש: למת עצמו _____ לנוגע בו

היכן כתוב בפסוק, שטמא מת: מטמא כלים

מטמא אדם

ביאור פרשת פרה אדומה על פי דרשת ר' משה הדרשן (סמן ליד כל פסוק את מספר הדרשה המתאימה)

הדרשה	הפסוק	
כֶּשֶׂל שִׁטְהוּ מֵהֶעֱלָ לְאִפְרוֹ, דְּכִתִּיב "וְזֵרַח אֶל פְּנֵי הָאֵשׁ"	1.	"וִיקַחוּ אֵלֶיךָ"
כְּנָעַי שְׁלֶשֶׁת אֲלָפֵי אִישׁ שִׁנְפָּלוּ זֶעֱלָ	2.	"פֶּרֶה"
סִימָן לְזָכוֹת שֶׁנִּתְּנָה וְחֻטְא, שִׁישְׁפֹּל אֶת זֶרְעוֹ וְיִתְכַפֵּר לוֹ	3.	"אֲדוֹמָה"
כֶּשֶׂל שִׁנְפָּלוּ הֶעֱלָ	4.	"תְּמִימָה"
כִּיּוֹן שֶׁנִּקְרָא זֶעֱלָ אֶל אֹהֶל הַכֹּהֵן, אֲלֹא כִּי יֵדוּ שְׂאִין קִיּוֹר וְעֵשֶׂה סִינְאוֹר	5.	"אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל"
כֶּשֶׂל שֶׁהֶעֱלָ טִימָא אֶת כָּל הַעוֹסְקִים 12	6.	"וְנָתַתָּם אוֹתָהּ אֶל אֲלֵעֶזֶר הַכֹּהֵן"
כֶּשֶׂל שֶׁפִּרְקוּ עַל שְׂמֵי מַלְאֲכֵי	7.	"וְשִׁרְף אֶת הַפֶּרֶה"
כִּי שֶׁחֲטָא הֶעֱלָ שְׂמֹר לְדוֹחַת לְפִוְעוֹנֶת	8.	"עֵץ אֲרֵז וְאֲזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת" (ג' מִיָּנִים)
זֶעֱלָ שֶׁחֲטָא זֶעֱלָ, כֵּן תִּקְרָא הָאֵשׁ וְתִקְנֶה צִוְּאוֹת 2	9.	"עֵץ אֲרֵז, אֲזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת"
אֶל שֶׁ "אֵשׁ יִדְוִי" כִּתְלָהּ, שֶׁחֲטָא קִרְיָ אֲדָמָה	10.	6. "וְכִיבֶס הָאוֹסֵף אֶת אִפְרֵי הַפֶּרֶה אֶת בְּגָדָיו"
תִּקְרָא 15 וְתִכְפֹּר עֲלֵיהֶם וְיִחַסְרוּ לְתַמּוֹת	11.	"לְמִשְׁמֶרֶת"
פֶּרֶה מִשְׁלָחַ, כֶּשֶׂל שֶׁפִּרְקוּ עַל הַזֶּה לְעַל מִשְׁלָחַ	12.	"וְלִקְחוּ לְטִמָּא מֵעֵפֶר שְׂרִיפַת הַחֻטְאֹת"

המשך פרשת חקת פרק י"ט

שאלות סיכום: (בסוגרים שבכל שאלה, מופיע המקור לתשובה)

א. סדר עשיית פרה אדומה:

1. אלו דינים נאמרו בגוף הפרה (פסוק ב')
2. מי מצווה על עשייתה (ג')
3. היכן שחטו אותה
4. מי יכול לשוחטה
5. מה היה סדר ההזאות (ד')
6. אלו חלקים מהפרה שרפו (ה')
7. מה השליכו אל תוך שריפת הפרה (ו')
8. מה עשו עם ג' החלקים של האפר (ס' רש"י)

ב. דיני טומאת מת:

1. מה הדין של כל אחד מהמקרים דלהלן: (טמא שצלת ימים ונאסר ע"י הפרה) / טמא ליד הנזיר / טהור
- הנוגע בנבלת בהמה (י"ג ברש"י) _____ הנוגע ברביעית דם אדם שמת (שם) _____
- כלי חרס שהיה באהל המת (ט"ו): אינו מוקף צמיד פתיל _____ מוקף צמיד פתיל _____
- אדם הבא אל אהל המת (י"ד, י"ח) _____ כלים שהיו באהל המת (שם) _____
- אהל המת עצמו (י"ח) _____ הנוגע בחלל חרב, במת, בעצם אדם או בקבר (ט"ז) _____
- הנוגע בטמא מת (כ"ב) _____
2. מה ענשו של טמא מת שנכנס למשכן (י"ג)

ג. סדר הטהרה:

1. אלו מים נותנים על אפר הפרה (י"ז)

מי היזה על הטמא (י"ח)

ע"י מה מזים את המים חיים

2. באלו ימים מזים על הטמא (י"ט)

באיזה יום הוא גמר טהרתו

מה עוד הוא צריך לעשות בכדי להטהר

3. טמא מת שטבל ולא הזה ונכנס למקדש, מה ענשו (י"ג ברש"י)

ד. מה דינו של כל אחד מהעוסקים בפרה: (מנ"א הוא זלזיל / מנ"א הוא זלזיל / מנ"א הוא זלזיל / מנ"א הוא זלזיל)

1. המשליך את עץ הארז אזוב ושני התולעת (ז) _____
2. השורף את הפרה (ח') _____
3. האוסף את אפר הפרה (י') _____
4. מזה מי הנדה (כ"א רש"י) _____
5. הנושא את מי הנדה _____
6. הנוגע במי הנדה _____

"פָּרָה אֲדָמָה: עוֹשִׂיָהּ מִטְמָאָה. וְהִיא עוֹשִׂיָהּ לְטָהָר כָּל טְמָאָה. וְאֶפְרָה נֶעֱשֶׂה אֵב הַטְּמָאָה. וְהִיא מְטַהֶרֶת אֲבִי אֲבוֹת הַטְּמָאָה"
 יוצר לפרשת פרה (ד"ה אין לשווח)

המשך פרשת חקת

פרק כ'

א. וַיִּבְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל הָעֵדָה מְדַבְּרִים, בְּחֶדְשׁ הָרִאשׁוֹן (נִסָּן), וַיָּשֻׁב הָעָם בְּקֹדֶשׁ, וְתַמְתָּ שָׁם מִרִים וְתִקְבְּרָם שָׁם:

וַיֹּבִאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה, הוֹסִיף "כָּל הָעֵדָה", לומר שהייתה עדה השלמה

מדוע נעשו עתה ל"עדה שלמה"

ותמת שם מרים, מה למדנו מזה שנשמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה

ותמת שם מרים, באיזו מיתה היא מתה

ומדוע לא נאמר בה "על פי ה'"

ב. וְלֹא הָיָה מִיָּם לָעֵדָה, וַיִּקְהְלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן:

ולא היה מים לעדה, מדוע דווקא לאחר שמתה מרים לא היה להם מים לשתות

ג. וַיִּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה, וַיֹּאמְרוּ לְאַמֹּר, וְלֹא גִּוְעֵנוּ בְּגֹועַ אַחֲנֵנוּ, לִפְנֵי ה':

ולא גוענו, פרש

בגוע אחינו, באיזו מיתה מתו דור המדבר ולמה העדיפו מיתה זו

בגוע אחינו, במיתת אחינו, ואין לפרשו כשמתו אחינו, שא"כ צריך להיות נקוד בגוע, ולא "בגוע".

ד. וְלִמָּה הִבָּאתֶם אֶת קֶהֱל ה', אֵל הַמִּדְבָּר הַזֶּה, לָמוֹת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעֵירָנוּ (בהמותנו):

ה. וְלִמָּה הִעֲלִיתֵנוּ מִמִּצְרַיִם, לָהֵבֵא אֹתָנוּ, אֵל הַמִּקְוֶה הָרָע הַזֶּה, לֹא מִקְוֶה זָרַע וְתֹאכְלָה וְגִפְּן וְרִמּוֹן, וּמִיָּם אֵין לִשְׁתּוֹת:

ו. וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקֶּהֱל, אֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם, וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֱלֹהֵיהֶם: (פ)

ז. וַיִּדְבֹּר ה' אֵל מֹשֶׁה, לֵאמֹר:

ח. קח את המטה, וְהִקְהֵל אֶת הָעֵדָה, אֹתָהּ וְאַהֲרֹן אֶחֱידָהּ, וְדַבַּרְתֶּם אֵל הַסֵּלַע לְעֵינֵיהֶם, וְנָתַן מִיָּמִיו, וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיָּם מִן הַסֵּלַע.

וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעֵירָם:

ואת בעירם, מה לומדים מזה שפירט את הבהמות

ט. וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמֶּטֶה מִלִּפְנֵי ה', כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ:

י. וַיִּקְהְלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הַקֶּהֱל, אֵל פְּנֵי הַסֵּלַע, וַיֹּאמְרוּ לָהֶם, שִׁמְעוּ נָא הַמִּרִים, הַמֵּן הַסֵּלַע הַזֶּה נֹצֵיאַ לָכֶם מִיָּם:

ויקהלו וגו' את הקהל אל פני הסלע, איזה נס היה בזה

המן הסלע הזה נוציא, כתב רש"י שלא היו מכירים את הסלע, לפי שהלך וישב לו בין הסלעים כשנסתלק הבאר

ומה אמרו אז בני ישראל אל משה

ועל זה השיב להם משה "המן הסלע הזה נוציא", באר תשובתו

פרש, "המורים" 1. 2. 3.

יא. וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְּחוֹ פַּעַמַּיִם, וַיֵּצֵאוּ מִיָּם רַבִּים, וְתִשָּׁת הָעֵדָה וּבְעֵירָם: (ס)

ביאור מדוע הכהו פעמיים

ומדוע	ומה קרה אז	האם היה זה הסלע שה' ציוה לדבר אליו	מדוע עשו כך	
			כ כ ציוה ה'	דיברו אל הסלע
				היכוהו פעם ראשונה
לא נפרש דרש"				היכוהו פעם שנייה

המשך פרשת חקת פרק כ'

יב. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי, לְתַקְדִּישְׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת תְּקֻלַּת הַזֶּה, אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם:

יען לא האמנתם בי, מה גילה הכתוב בזה
ומדוע גילה זאת

מה קשה יותר, החטא של מי מריבה, או מה שאמר משה "הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם"
א"כ, מדוע דווקא על מי מריבה נענש שלא יכנס לארץ
להקדישני, איך היה מתקדש שם שמים, אילו היה מדבר אל הסלע
לכן לא תביאו, כתב רש"י ש"לכן" (כאן) הוא לשון שבועה, דהיינו שנשבע שלא יכנס לארץ
מדוע נשבע על כך

יג. הִמָּה מִי מְרִיבָה, אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה', וַיִּקְדֹּשׁ בָּם: (ס)
המה מי מריבה, משמע שהם מי המריבה הידועים שנזכרו במקום אחר, מי הזכירים
מה הם ראו
דהיינו, שהם הבינו שימות ע"י מים, ולכן חשבו הם להמיתו במים, אולם האמת היא שרק נענש בגלל המים שלא ייכנס לארץ.
ויקדש בם, איך נתקדש שמו של הקב"ה ע"י העונש של מי מריבה
רש"י בפרשת שמיני (פ"ג) מפרש, וז"ל "כשהקב"ה עושה דין בצדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלם, אם כן באלו (בצדיקים), כל שכן ברשעים".

□□□□

יד. וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים (שְׁלוּחִים) מִקֶּדֶשׁ, אֶל מֶלֶךְ אֲדוֹם, כֹּה אָמַר אַחִיךָ יִשְׂרָאֵל, אַתָּה יָדַעְתָּ, אֶת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מָצְאָתָנוּ:
הקדמה, בברית בין הבתרים, כרת ה' ברית עם אברהם, וכך כתוב שם (בראשית ט"ו י"ג - י"ח):
"וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדַע תְּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם וְגו'". "כִּי יִהְיֶה זֶרְעֶךָ" הוא זכאי לקבל את המתנה של "לזרעך נתתי את הארץ הזאת".
כה אמר אחיך ישראל, אתה ידעת את כל התלאה, משה רבינו בא לומר לו, שכשם שלא פרעת את החוב של "כי גר יהיה זרעך", כך אין לך לערער על הירושה של ארץ ישראל.

היכן הזכיר לו: שהיה עליו לשלם את החוב
שלא פרע את החוב

טו. ומה היא התלאה, וַיִּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרִימָה, וַנִּשָּׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים, וַיָּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם, וְלֹא אֲבֹתֵינוּ:
וירעו לנו מצרים, כלל בזה את כל הצרות שסבלו במצרים.

ולאבותינו, אין לפרש "אבותינו" שהיו במצרים, דאם כן היה לו להקדים את 'אבותינו' ל-'לנו', שהרי הם סבלו קודם
אלא לאלו אבות הכוונה

טז. וַנִּצְעַק אֶל ה' וַיִּשְׁמַע קוֹלָנוּ, וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיִּצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם, וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקֶדֶשׁ, עִיר קֹדֶשׁ גְּבוּלָה:
וישמע קולנו, באיזה זכות זכו בני"ש שתתקבל תפילתם
מלאך, למי הכוונה

היכן עוד מצינו שהנביאים נקראו מלאכים
אחר טענת משה לאדום שאין לו לערער על ירושת ארץ ישראל, הוא מבקש ממנו (ע"פ רש"י ד"ה נעברה נא):

יז. וַנַּעֲבֶרָה נָא בְּאֶרְצָה, לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם, וְלֹא נִשְׁתָּה מִי בָּאֵר, דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נִלְכָּה, לֹא נָטָה יָמִין וּשְׂמֹאלוֹ, עַד אֲשֶׁר נַעֲבֹר גְּבוּלָה:
יש הבדל בין בור לבאר, 'בור' מתמלא מהגשמים, ולכן יש גבול למימיו, משא"כ 'באר' המתמלא ממימי התהום, מימיו אינם נחסרים ע"י השאיבה.

ולא נשתה מי באר, הקשה רש"י שאם כוונת משה למימי אדום, לא היה לו לומר "מי באר"
מדוע
אלא לאיזה באר הכוונה
ומה בא משה לומר להם בזה
ומה לומדים מכאן
דרך המלך נלך וגו', מה הוסיף בזה, הרי כבר אמר ש"לא נעבור בשדה ובכרם"

המשך פרשת חקת פרק כ'

יח. וַיֹּאמֶר אֱלֹדִים, לֹא תַעֲבֹר בִּי, פֶּן בַּחֲרֹב אֵצֶא לְקִרְיָתְךָ:

פֶּן בַּחֲרֹב אֵצֶא לְקִרְיָתְךָ, מִה רָמֹז לָהֶם בַּהֲזִכִּירוֹ "חֲרֹב"

יט. וַיֹּאמְרוּ אֱלֹדִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִסְלַח נִעְלָה, וְאִם מִיָּמֶיךָ נִשְׁתָּה אֲנִי וּמִקֵּנִי, וְנִתְּתִי מִכָּרֶם, רַק אִין דְּבַר בְּרִגְלִי אֶעֱבֹרָה:

עֵינֵי רַמְבַּ"ן שֶׁמִּפְרֵשׁ מִדּוּעַ הוֹסִיפוּ לִבְקֹשׁ זֹאת, אַחֵר שֶׁכָּבַר אָמַר "לֹא תַעֲבֹר בִּי".

רַק אִין דְּבַר, מִה הִתְכוּוֹנֵנוּ לִוְמֹר בֹּזֵה

כ. וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר, וַיֵּצֵא אֱדֹם לְקִרְיָתוֹ, בְּעֵם כָּבֵד וּבִיד חֲזָקָה:

וּבִיד חֲזָקָה, בְּאִיזוֹ "יֵיד חֲזָקָה" יֵצֵאוּ לְקִרְיָתָם

כא. וַיִּמָּאֵן אֱדֹם, נִתֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבְלוֹ, וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעֵלְיוֹ: (פ)

כֵּתֵב הַרְמֵב"ן: "קִיצֵר הַכְּתוּב בֹּזֵה (שֶׁלֹּא פִירֵשׁ מִדּוּעַ נָטוּ מַעֲלִיו), כִּי מִפִּי הַגְּבוּרָה נִצְטוּוּ "וְנִשְׁמַרְתָּם מֵאֵד", "אֵל תִּתְּגֹרוּ בָּם" (דְּבָרִים ב, פְּסוּקִים ד' ה'), כֹּאשֶׁר פִּירֵשׁ לָהֶם מִשָּׁה, וְעַל פִּי הַדִּיּוּבֹר נָטוּ מַעֲלִיו, כִּי לֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת דְּבַר אַחֵר, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הִנִּיחָם לַעֲבֹר".

כב. וַיִּסְעוּ מִקֵּדֶשׁ, וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה, הָרִי הָהָר:

כָּל הָעֵדָה, מִה הַדְּגִישָׁה הַתּוֹרָה בֹּזֵה

וּמִדּוּעַ

הָרִי הָהָר, מִדּוּעַ הוּא נִקְרָא כֵךְ

ג' הַהֲרִים שֶׁהֵעֵנָן לֹא הִשּׁוּוּהוּ

לְמַה הֵם שִׁימְשׁוּ	הַהֲרִים שֶׁהֵעֵנָן לֹא הִשּׁוּוּהוּ	
		א.
		ב.
		ג.

כג. וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהֱרֹן, בְּהָר הָהָר עַל גְּבוּל אֶרֶץ אֱדֹם, לֵאמֹר:

עַל גְּבוּל אֶרֶץ אֱדֹם, מִדּוּעַ הִזְכִּיר שְׁמִיתַת אֶהֱרֹן הִיתָה שֵׁם

כד. וַאֲסַף אֶהֱרֹן אֵל עַמּוּיוֹ, כִּי לֹא יָבֹא אֵל הָאֶרֶץ, אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, עַל אֲשֶׁר מָרִיתֶם אֶת פִּי, לָמִי מָרִיבָה:

כה. קַח אֶת אֶהֱרֹן, וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְהַעֲלֵךְ אֹתָם הָרִי הָהָר:

קַח אֶת אֶהֱרֹן, ע"י מִה יִקַּח הוּא וּבְאֵלוֹ דְּבָרִים

כו. וְהַפְּשִׁט אֶת אֶהֱרֹן אֶת בְּגָדָיו, וְהַלְבִּשְׁתָּם אֶת אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְאֶהֱרֹן וְאֶסַף וּמֹת שָׁם:

אֶת בְּגָדָיו, לֵאלּוֹ הַבְּגָדִים הַכּוֹוֶנָה

כֵּתֵב רַש"י "הַלְבִּישָׁהוּ, וְהַפְּשִׁיטָם מַעֲלִיו, לְתִיתָם עַל בְּנוֹ בַּפְּנִי", וְהֵינּוּ דְּמִשָּׁה נִצְטוּהוּ לַהֲלַבִּישׁ אֶת אֶהֱרֹן (שֶׁהֲרִי לֹא הָיָה לְבוּשׁ בָּהֶם אֵלָּא בִּשְׁעַת עֲבוּדָה), וְאֶח"כ׳ לַהֲפִשִׁטוֹ, כְּדִי לַהֲלַבִּישָׁם עַל אֶלְעָזָר בַּפְּנִי, שִׁירָאָה אֶת בְּנוֹ מִכָּהֵן תַּחְתּוֹ.

סֵדֶר פְּטִירַתוֹ שֶׁל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן:

מִה אָמַר לוֹ מֹשֶׁה בְּתַחֲלִילָה _____ וּמִה רָאָה שֵׁם _____

וּמִה אָמַר לוֹ אֶח"כ׳ 1. _____ 2. _____ 3. _____

מִה אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה קוּדֵם מִיתָתוֹ _____

וּמִדּוּעַ

המשך פרשת חקת פרק כ'

כו. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה, כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', וַיַּעֲלֵה אֶל הַר הָהָר, לְעֵינָיו כָּל הָעֵדָה:

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה, מִדּוֹעַ הַתּוֹרָה כְּתָבָה זֹאת.

כח. וַיִּפְשֹׁט מֹשֶׁה אֶת אֶהֱרֹן אֶת בְּגָדָיו, וַיִּלְבֹּשׂ אֹתָם אֶת אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וַיָּמָת אֶהֱרֹן שֵׁם בְּרֵאשׁ הָהָר, וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן הָהָר:

כט. וַיֵּרְאוּ כָּל הָעֵדָה, כִּי גִזַּע אֶהֱרֹן, וַיִּכְּפוּ אֶת אֶהֱרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם, כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

וַיֵּרְאוּ כָּל הָעֵדָה וְגו', כִּי צִדָּה רָאוּ כָּל הָעֵדָה שִׁמְתָה אֶהֱרֹן.

ומדוע בני ישראל לא האמינו בתחילה שאהרן מת

ובמדרש תנחומא איתא, שבני ישראל אמרו למשה רבינו ולא לעזר "אם אתם מביאין אותנו, מוטב. ואם לאו, נסקול אתכם".

כל בית ישראל, למי הכוונה "כל בית ישראל"

ומדוע כולם בכו

ביאור "ויראו כל העדה כי גוע אהרן"

פירוש הפסוק	מה הוא לשון "כי"	פירוש "ויראו"	התרגום	
כל העדה ראו שאהרן מת	אשר	שהם ראו	ואלו כל כנשתא	לפי פשוטו
כל העדה נתעל משום שאהרן מת, ונסתלקו עניי הכבוד	גלל	שהם נמראו - נתעל	ואתנשאו כל כנשתא	לפי מדרשו

פרק כ"א

א. וַיִּשְׁמַע הַכִּנְעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב, כִּי בא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים, וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל, וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ שָׁבִי:

וַיִּשְׁמַע הַכִּנְעֲנִי, מֶה שָׁמַע, שֶׁמֶשׁוּם כַּךְ בא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל

וַיֵּשֶׁב הַנֶּגֶב, מִי הֵם הָיוּ וּמִנִּין

ומדוע נקראו כאן כנענים

מדוע עשו כן

מה ראו בני ישראל

ולכן מה הם התפללו

דרך האתרים, "אתרים", ו"תיר", ו"לתור" כולם לשון הוראת דרך, שהמורה דרך נקרא תיר (ספר הזכרון).

ביאור "דרך האתרים"

פרש לפי"ז	ע"ש מה נקראו כן	למי הכוונה	
"כי בא ישראל דרך האתרים"	ע"ש שנתן את הארץ		לפי פירוש א'
ע"י שראו את הארץ ונסע לפניהם דרך ג' ימים, הבינו שישראל באים אחריו	ע"ש שהראו להם הדרך	לתיר העליון שהוא ארון זרית ה'	לפי פירוש ב'

וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ שָׁבִי, אֶת מִי הֵם שָׁבוּ

ב. וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל נָדָר לַה' וַיֹּאמֶר, אִם נָתַן תִּתֵּן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי, וְהִתְרַמְּתִי אֶת עֲרִיקָם:

וְהִתְרַמְּתִי, רש"י מפרש שזה מלשון הקדש לשמים (שלא כתרגום אונקלוס), את מה הם יקדישו

המשך פרשת חקת פרק כ"א

ג. וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל (ה' קיבל את התפילה). וַיִּתֵּן אֶת הַפְּנִיעַנִי בִידֵם, וַיַּחְרֹם אֶתְהֶם וְאֶת עֲרִיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם חֶרְמָה: (פ) וַיַּחְרֹם אֶתְהֶם וְאֶת עֲרִיהֶם, חֶרֶם הוּא לִשׁוֹן 'איבוד וכלוי', או לִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, (כמו שפירש"י את "והחרמתי" בפסוק הקודם)

באר מה המשמעות של "ויחרם": "אתהם" _____ "ואת עריהם" _____

ד. וַיִּסְעוּ מֵהַר הָהָר, דֶּרֶךְ יָם סוּף, לְסִבְבֵּי אֶת אֶרֶץ אֲדוֹם, וַתִּקְצַר נַפְשׁ הָעָם בַּדֶּרֶךְ:

דרך ים סוף, רש"י מפרש שהיו בדרכם לארץ ישראל, והם חזרו לאחוריהם

מדוע חזרו _____

כמה מסעות הם חזרו _____ עד איזה מקום חזרו _____

ומה עשו שם _____

סדר המסעות שחזרו לאחוריהם לאחר מיתת אהרן

הר ההר	קדש (מדבר ציון)	עציון גבר	עברונה	יטבתה (ארץ נחלי מים)	חור הגדגד (גדגדה)	בני יעקן	מוסרות (מוסרה)	
מִיתַת אֹהֶרֶן, וּמִלְחַמַת מֶלֶךְ עָרֵב >>	<<	<<	<<	<<	<<	<<	<<	סדר הליכתם לארץ ישראל
	1	2	3	4	5	6	7 מִלְחַמַת אֹהֶרֶן	כשחזרו לאחוריהם לארץ מצרים

לסבוב את ארץ אדום, מדוע הקיפו את ארץ אדום _____

ותקצר נפש העם בדרך, האם "בדרך" הכוונה בגלל טורח הדרך, או בהיותם בדרך _____

מה ההוכחה לזה _____

ומה הוקשה להם בטורח הדרך _____

ומפרש רש"י שלשון "ותקצר נפש" הוא בדבר שאין האדם יכול לסבול (היינו שנפשו קצרה (קטנה) מלקבל את הצער).

ה. וַיִּדְבֹר הָעָם בְּאַלְקִים וּבַמִּשָּׁה, לָמָּה הִעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם, לָמוֹת בַּמִּדְבָּר, כִּי אֵין לָהֶם וָאֵין מַיִם, וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בְּלָחֶם הַקָּלוֹקָל:

וידבר העם באלוקים ובמשה, למה העליתנו, איזה חטא נוסף חטאו כאן בלשונם _____

ונפשו קצה, רש"י מפרש שגם זה הוא מלשון דבר שאין האדם יכול לסבול

בלחם הקלוקל, קל הוא המון, ומפני שהיה נבלע בכל אבריהם, ואינן יוצאין לחוץ קראוהו קלוקל (רש"י במסכת ע"ז ה:)

ולכן, מה הייתה תלונתם על המון _____

ו. וַיִּשְׁלַח ה' בָּעָם, אֶת הַנְּחָשִׁים הַשֶּׁרָפִים, וַיִּנְשְׁכוּ אֶת הָעָם, וַיָּמָת עִם רֹב מִיִּשְׂרָאֵל:

את הנחשים השרפים, מדוע נחשים אלו נקראים "שרפים" _____

וינשכו את העם, מדוע נענשו דוקא ע"י נחשים, א. _____

ב. _____

ז. וַיָּבֵא הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטֵאֵנוּ, כִּי דִבַּרְנוּ בְּה' וְנִכָּה, הַתִּפְּלֵל אֵל ה' וְיִסֹּר מֵעֲלֵינוּ אֶת הַנְּחָשׁ, וַיִּתְּפֹלֵל מֹשֶׁה בָּעֵד (בעבור) הָעָם:

ויתפלל משה, מה לומדים מזה _____

ח. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה, גִּישָׁה לָּךְ שִׁרָּה, וְשִׁים אֹתָהּ עַל נֶס, וְהָיָה כָּל הַנְּשִׂוָּה, וְרָאָה אֹתָהּ וְחִי:

על נס, מה זה "נס" _____ ומדוע נקרא כך _____

כל הנשוק, אלו נשיכות נתרבו מלבד נשיכת הנחש _____

המשנה בראש השנה (פ"ג מ"ז) שואלת, "וכי נחש ממית או נחש מחיה", פירוש, וכי אי ההסתכלות בנחש ממיתה, וההסתכלות מחיה (ע"פ כפות תמרים ר"ה שם) מה עונה המשנה שם _____

המשך פרשת חקת פרק כ"א

ט. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחֹשׁ נְחָשֶׁת, וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַנָּס, וְהָיָה אִם נָשָׁךְ הַנְּחָשׁ אֶת אִישׁ, וְהָבִיט אֶל נְחֹשׁ הַנְּחָשֶׁת וְחָיָה:

נחש נחושת, האם הקב"ה ציווהו לעשות הנחש מנחושת.
ומדוע עשה כן.

סיכום אופן רפואת נחש הנחושת

באר	מה כתוב בפסוק שעליו לעשות	האם נשיכתו ממחרת להמית	היכן מוזכרת נשיכתו בפסוק	
				כלב או חמור
				נחשים השרפים

המשך מסעי בני ישראל:

י. וַיָּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיַּחֲנוּ בְּאֵבֶת:

יא. וַיָּסְעוּ מֵאֵבֶת, וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֲבָרִים, בְּמִדְבַּר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מוֹאָב, מִמִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ:

בעיי העברים, 'עיים', הכוונה חורבות, מלשון יעים שמטאטאים בהם, והיינו שהכל חרב ולא נשאר כלום, וכתב רש"י "לא ידעתי למה נקרא שמו עיים".
העברים, הוא מלשון מעבר, מהיכן להיכן היו עוברים.

על פני מואב ממזרח השמש, הכוונה במזרח של ארץ מואב.

יב. מִשָּׁם נָסְעוּ, וַיַּחֲנוּ בְּנַחֲל זָרָד:

יג. מִשָּׁם נָסְעוּ, וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אֲרִנּוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר, הַיָּצֵא מִגְּבוּל הָאֱמֹרִי, כִּי אֲרִנּוֹן גְּבוּל מוֹאָב, בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי:

ביאור הפסוק, שמכיוון שבני ישראל נאסרו לעבור דרך ארץ מואב, לכן הקיפו את ארץ מואב, וכשבאו לפנות לצד מערב כדי ליכנס לארץ, חנו על שפת נחל ארנון בצד השייך לאמורי, (רצועת ארץ יוצאת מארץ האמורי, ונכנסת לשטחו של ארץ מואב, ונחל ארנון הוא הגבול המפריד בין רצועה זו לארץ מואב).

יד. עַל כֵּן יֹאמַר, בְּסֹפֶר מַלְחָמֹת ה', אֶת וְהָב בְּסוּפָה, וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנּוֹן:

טו. וְאֲשֶׁד הַנְּחָלִים, אֲשֶׁר נָטָה לְשִׁבְתָּ עַר, וְנִשְׁעַן לְגְבוּל מוֹאָב:

טז. וּמִשָּׁם בָּאָרָה הָאֲשֶׁד הִגִּיעַ אֶל הַבָּאָר, הוּא הַבָּאָר אֲשֶׁר עָלֶיהָ אָמַר ה' לְמֹשֶׁה, אֲסֹף אֶת הָעָם, וְאֶתְּנָה לָהֶם מַיִם: (ס)

על כן יאמר, אין לפרש בגלל הדבר הזה, אלא 'על הדבר הזה יאמר', על איזה דבר

יאמר בספר מלחמות ה', הוא לשון סיפור, והכוונה שכשיספרו את מלחמות ה', יספרו גם את הניסים הבאים:

א. את וְהָב בְּסוּפָה, את הניסים שנתן והרבה להם בים סוף, פרש: "והב" "בסופה"

ב. ואת הנחלים ארנון, וכן יספרו את הניסים הגדולים שנעשו בנחל ארנון:

תאר מתוך דברי רש"י ("ד"ה ואשד הנחלים), מה היה הנס שאירע שם

ואשד הנחלים, מה פירוש "אשד" ומה נשפך שם

אשר נטה לשבת ער, פירוש, ההר נטה לצד מואב, ששם יושבת העיר ער, ההר של מי התקרב

ונשען לגבול מואב, וההר ההוא נסמך ונדבק להר שבגבול מואב, מה קרה לאמוריים ע"י זה

ומשם בארה, מה בא אל הבאר

מדוע המשיך הקב"ה את האשד אל הבאר

וז"ל מדרש תנחומא, נכנסו הסלעים לתוך המערות ורצצו כל אותן גבורים, והבאר ירדה לתוך הנחל ונתגברה שם, ואיבדה כל האוכלוסין (האנשים), כשם שאיבד אותם הים. לכך הקיש הכתוב את "והב בסופה" ל"נחלים ארנון". ועברו ישראל על אותן ההרים ולא ידעו כל הנסים האלו. אמר הקדוש ברוך הוא, הריני מודיע לבני כמה אוכלוסין איבדתי מפניהם. ירדה הבאר לאותן המערות והוציאה גולגליות וזרועות ורגלים שאין להם חקר. וישראל חזרו לבקש את הבאר וראו אותה מאירה כלבנה בתוך הנחל, שהיתה מוציאה איברים איברים.

המשך פרשת חקת פרק כ"א

שירת הבאר:

- יז. אז כשראו את הניסים בנחל ארנון, ישיר ישראל את השירה הזאת, עלי באר ענו לה:
- יח. באר חפרוה שרים, פרוה נדיבי העם, במחוקק במשענותם, וממדבר נתנה להם את הבאר במתנה:
- יט. וממתנה נחליאל, ומנחליאל במות:
- כ. ומבמות, הגיא אשר בשדה מואב, ראש הפסגה, ונשקפה על פני הישימון:

פסוק	לשון הפסוק	הפירוש	השאלה	
יז.	אז ישיר ישראל את השירה הזאת	אז, כשראו בני ישראל את הניסים שנעשו בנחל ארנון, שרו שירה זו	האם אמרו את השירה רק על קבלת הבאר, או גם על הניסים שנעשו על ידה	
	עלי באר ענו לה	ענו (אמר) לבאר: 'תעלי, והעלי איתך את דם ואיברי השונאים'	מהיכן הבאר תעלה אותם	
יח.	באר חפרוה שרים	זאת היא הבאר אשר חפרוה שרים	למי הכוונה "שרים"	
	פרוה נדיבי העם	פירוש א' חוזר על מה שאמר קודם שכן דרך המשורר לחזור שוב על דבריו בלשון אחרת (ראב"ע)	מי הם "נדיבי העם"	
		פירוש ב' שכל אחד נוטל מקלו ומושך המים אצל שבטו		
	במחוקק במשענותם	פירוש א' השרים ונדיבי העם הוציאו המים ע"י ה"מחוקק" ש"במשענותם"	מה הפירוש "במחוקק" ומה עשו "במשענותם"	
		פירוש ב' נדיבי העם עשו כן "במשענותם" ע"פ "המחוקק"		
	וממדבר מתנה	מהמדבר קיבלוה במתנה	את מה קיבלו במתנה	
	וממתנה, נחליאל	ומשניתנה להם הבאר במתנה, ירדה עמהם אל הנחלים, להעלות משם את דם ואיברי השונאים	לאילו נחלים הכוונה	
יט.	ומנחליאל, במות	ומן הנחלים עלתה עמהם להרים	***	***
	ומבמות, הגיא אשר בשדה מואב	ומההרים ירדה אל הגיא אשר בשדה מואב, ושם בטלה הבאר	מדוע הבאר בטלה שם	
כ.	ראש הפסגה	והגיא הוא על יד ראש הפסגה	מה הוא לשון "פסגה"	
	ונשקפה על פני הישימון	פירוש א' ונשקפה אותה פסגה על המקום ששמו "ישימון"	מה הוא ה"ישימון" ומדוע נקרא כן	
		פירוש ב' הבאר נגז, ואפשר לראותו מ"הישימון"	היכן נגז הבאר, וכיצד הוא נראה לעומד על הישימון	

ביאור הפסוק "באר חפרוה שרים, כרוה נדיבי העם, במחוקק במשענותם" לפירוש א', הכל ענין אחד, זאת הבאר אשר חפרוה וכרוה משה ואהרן, ע"י שם החוקק במשענותם. ולפירוש ב', יש כאן ב' עניינים, א. זאת הבאר אשר חפרוה משה ואהרן, ב. והנשיאים כרו ומשכו את מימיה במשענותם, בציווי המחוקק.

מדוע לא נזכר בשירה זו: שמו של משה רבינו _____ שמו של הקב"ה _____

המשך פרשת חקת פרק כ"א

מלחמת סיחון:

כא. וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים, אֶל סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי, לֵאמֹר:

וישלח ישראל מלאכים, רש"י מביא שיש פסוקים שכתוב שהמלאכים נשלחו ע"י ישראל, ויש פסוקים שכתוב שנשלחו ע"י משה.

הסתירה בין הפסוקים

מה לשון הפסוק שנאמר בו שהמלאכים נשלחו ע"י		
משה רבינו	בני ישראל	
פסוק א'		
פסוק ב'	שופטים י"א י"ז	

וכתב רש"י "הכתובים הללו צריכים זה לזה, זה נועל (שהדבר סתום) וזה פותח (והפסוק שני מפרש)"

באר התירוצו

סכס, מי שלח את המלאכים _____ א"כ מדוע כתוב "וישלח ישראל"

כב. אַעֲבֹרָה בָּאֶרֶצְךָ, לֹא נָטָה בְּשׁוֹדָה וּבְכָרֶם. לֹא נִשְׁתָּה מִי בָאָר, בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֹלָה, עַד אֲשֶׁר נַעֲבֹר גְּבֻלְךָ:

אעברה בארצך וכו', האם נצטוו משה רבנו לפתוח להם בשלום _____ ועיין רש"י דברים (ב' כ"ו) מדוע עשה כן.

כג. וְלֹא נָתַן סִיחֹן אֶת יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגֻבְלוֹ, וַיֹּאסֶף סִיחֹן אֶת כָּל עַמּוֹ, וַיֵּצֵא לְקִרְיָת יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבָּרָה, וַיָּבֹא יְהֹזָבָה, וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל:

ולא נתן סיחון וגו', מדוע לא נתן להם לעבור בגבולו _____

ויצא לקראת ישראל, מאחר וסיחון מלך חזק, ויושב בעיר בצורה

וא"כ, מדוע יצא מעירו ואסף את כל עמו _____

כד. וַיַּכְהוּ יִשְׂרָאֵל לְכָפִי חֶרֶב, וַיִּירֶשׁ אֶת אֶרֶצוֹ מֵאֲרָנֹן עַד יַבֶּק עַד בְּנֵי עַמּוֹן, וְהַסִּיבָה שֶׁלֹּא כָּבַשׁ אֶת בְּנֵי עַמּוֹן כִּי עָז גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן:

כי עז, לשון חוזק, מה היה חזקו של גבול בני עמון _____

כה. וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הָעָרִים הָאֵלֶּה, וַיָּשֹׁב יִשְׂרָאֵל בָּכָל עָרֵי הָאֱמֹרִי, בְּחֶשְׁבֹּן וּבְכָל בְּנֵימֶיהָ:

בנותיה, פרש _____

כו. כִּי חֶשְׁבֹּן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא, וְהוּא (סיחון) נִלָּחֵם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹאשׁוֹן, וַיִּקַּח אֶת כָּל אֶרֶצוֹ מִיַּדוֹ עַד אֲרָנֹן:

והוא נלחם במלך מואב וגו', היינו שחשבון הייתה שייכת בתחילה למלך מואב הראשון

האם הותר לבני ישראל להלחם עמו _____

וא"כ כיצד הותר כעת לכבוש את מואב _____

סכס, מדוע כתבה התורה את מלחמת סיחון במלך מואב הראשון _____

מידו, פרש _____

כז. עַל כֵּן, יֹאמְרוּ הַמּוֹשְׁלִים בְּאוֹ חֶשְׁבֹּן, תִּבְנֶה וְתִפְּנֹן עִיר סִיחֹן:

על כן, פירוש, על זה יאמרו המושלים, על מה הם יאמרו כן _____

יאמרו המושלים, האם הוא מלשון משל, או מלשון ממשלה _____

מי הם ה"מושלים" _____

וכתב רש"י שסיחון שכר את בלעם לקלל את חשבון, מדוע עשה כן _____

והאם קללתו הועילה _____ ומנין _____

תבנה ותכונן עיר סיחון, פירוש, חשבון תִּכְבֵּשׁ ע"י סיחון, ויהא נחשב כאילו הוא בנאה וכוננה, ותקרא מעתה על שמו.

כח. כִּי אִישׁ יֵצֵא מִחֶשְׁבֹּן (לאחר שכבשה סיחון), לְהִכָּה מִקִּרְיַת סִיחֹן, וְהָאֵשׁ אֲכָלָה אֶת עָרַי הַשְּׂמִינִי לְמוֹאָב, שֶׁהֵם בְּעֵלֵי כְּמוֹת אֲרָנֹן:

פירוש, לאחר שסיחון כבש את חשבון, הלך וכבש את העיר נקראת 'ער', ואת ההרים הגבוהים שבארנון.

המשך פרשת חקת פרק כ"א

כט. אוי לך מואב אבדת עם פמוש, שפמוש נתן את בניו של מואב פליטים, ובנתיב בשבית, למלך אמרי סיחון:
אוי לך מואב, פירוש, כל הפסוק הוא מדברי הקללה שקיללו המושלים (בלעם ואביו) את מואב,

עם כמוש, לאיזה עם הכוונה

ומדוע נקראו כך

נתן בניו פליטים, ממה הם בורחים

ל. ונירם אבד חשבון עד דיבון, ונשים עד נפח, אשר עד מידבא:

ונירם אבד, "ניר" הוא לשון 'מלכות', "ונירם" היינו 'ומלכותם'.

אבד חשבון עד דיבון, בפסוק כתוב ג' פעמים המילה "עד", בשתיים האחרונות פירושו כפשוטו, משא"כ "עד דיבון"

ומה פירושו

מאלו שני ערים אבדו מואב את המלכות. וכך פירושו, מלכות מואב אבדה מעיר חשבון, וסר מדיבון.

ונשים עד נופח, "ונשים" הוא לשון שממה, ופירושו שעשינו אותם שוממים עד המקום ששמו "נופח".

לא. וישב ישראל בארץ האמרי:

לב. וישלח משה לרגל את יעזר, וילכדו בנותיה, (ויירש) ויורש את האמרי אשר שם:

וישלח משה לרגל את יעזר וילכדו בנותיה, מי לכד את יעזר ובנותיה

כתב רש"י "אמרו, לא נעשה כראשונים", מי הם הראשונים

מה הם עשו

ובמה בטחו מרגלים אלו, כשנלחמו עמה

מלחמת עוג:

לג. ויפנו ויעלו דרך הבשן, ויצא עוג מלך הבשן לקראתם, הוא וכל עמו למלחמה באדריעי:

לד. ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו, כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו ואת ארצו, ועשית לו, כאשר עשית לסיחון מלך האמרי, אשר יושב בקשבון:

אל תירא אותו, מדוע פחד משה ממנו

לה. ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו, עד בלתי השאיר לו שריד, ויירשו את ארצו:

ויכו אותו, מי הרג אותו

ואיך הרגו

פרק כ"ב

א. ויסעו בני ישראל, ויחנו בערבות מואב, מעבר לירדן ירחו: (פפפ)

המשך פרשת חקת

סיכום המאורעות שאירעו לישראל בעת מסעיהם

פסוקים	המקום	המאורע	
א. פרק כ' פסוקים א' - י"ז	מדבר צין	מיתת מרים, ומי מריבה	
ב. פרק כ' פסוקים י"ד - כ"א	קדש	משה ביקש מאדום לעזור בארצו, ומלך אדום לא הרשה לו, ויצא אליהם למלחמה, ויט ישראל מעליו	
ג. פרק כ' פסוק כ"ז עד פרק כ"א פסוק ז'	הר ההר	מיתת אהרן, ומלחמת מלך ערד (ועמלק) עם בני ישראל	
ד. פרק כ"א פסוקים ד' - ט'	מוסרה [אחר מיתת אהרן, חזרו ל' מסעות דרך ים סוף]	התרעמו על ה' ולא משה רבינו, ושלח ה' בהם את הנחשים השרפים, ורפואתם ע"י נחש הנחשת	
ה. פרק כ"א פסוקים י' - כ'	נחל ארנון	הי הציל את בני ע"י נס, והי זלחה להם הנס ע"י הזאר, ואמרו שירה [שירת הזאר]	
ו. פרק כ"א פסוקים כ"א - ל'	אחר שעברו את נחל ארנון	בני ביקשו מסיחון לעזור בארצו, והוא לא נתן להם, ויצאו למלחמה עם בני	
ז. פרק כ"א פסוקים ל"א - ל"ה	דרך הזשן - אדרעי	עז יצא בעז רב להלחם עם בני, ומשה רבינו הרגו ע"י נס	

סיכום המצוות בפרשת חקת ע"פ ספר החינוך

מניין המצוה	מצות	המצוה	כתוב את לשון הפסוק
שצו	עשה	לעשות פרה אדומה	פרק י"ט פסוק ב'
שצח	עשה	שיהא המת טמא ומטמא	שם פסוק י"ד
שצט	עשה	שיהיו מים של אפר פרה מטמאין את הטהור, ומטהרין את הטמא מת	ומטמאין הטהור טמאה חמורה, דכתיב "ומטה מ' הנזה וגו'". שמטהרין הטמא, דכתיב "והטה הטהור על הטמא וגו'". שם פסוקים י"ט-כ"א